СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДИЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 48. Джерзі Сіти, Н. Дж., пятниця, 28-го лютого 1936. — VOL. XLIV. No. 48. Jersey City, N. J., Friday, February 28, 1936. THREE CENTS

УРЯД ДУМАЄ ПЕРЕСЕЛЮВАТИ ФАРМЕРІВ З „ДОЛИНИ КОПОТУ"

ВАШИНҐТОН. — „Адміністрація переселення", уряд консервації землі, уряд допомогових таборів та бюро для індіянських справ мають спільно повести акцію коло переселення фармерів з околиці, котру навіщує правильно язва копоту.

Переселення покищо має бути переведене на пробу на меншу скалю коштом 10 міліонів долярів. Уряд переведе з кітловини копоту родини й худобу фармерів, викупивши від нех землю по 2 доляри за акр та даючи їм у цей спосіб гроші на закупно землі в іншій околиці.

Бюро для індіянських справ пристало до акції, бо переселювати мають теж індіянів з племени навахо та пуебльо.

РУЗВЕЛТ ВЕТУЄ ЗАКОН ПРО ПОЗИЧКУ НА НАСІННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт заветував закон, на основі котрого скарб мав дати 50 міліонів долярів на позички фармерам на рільниче насіння.

Президент заявив у своїм веті, що конґрес тільки ухвалив видаток, а не сказав, звідки уряд має ці гроші взяти.

ДЕПАРТАМЕНТ ВІЙНИ ПОЯСНЮЄ ДЕҐРАДАЦІЮ ҐЕНЕРАЛА.

ВАШИНҐТОН. — Департамент війни видав публичне пояснення про деґрадацію ґенерал-майора Гейґуда, котра викликала велику бурю в ґазетах і в конґресі та стала основою нападів на президента.

Департамент війни заявляє, що президент не має нічого пільного з цею деґрадацією та що за неї відповідає тільки департамент війни. Ґенерала здеґрадовано за те, що він „легкодушно" критикував політику президента.

Ця заява це перший випадок, у якім департамент війни пояснює свій розпорядок.

Боротьба за цю деґрадацію не вгаває.

„ФІКСУВАЛИ" ДОПОМОГОВІ РОБОТИ.

НЮ ЙОРК. — Пол Бленшард, комісар рахунковости, відкрив шахрайства в звязку з роздачею допомогових робіт „адміністрацією поступу праці".

Бленшард каже, що обманці всунули на запомогові роботи коло 1,000 осіб на основі фальшивих рекордів. За роботу кожда особа платила від 5 до 30 долярів.

АМЕРИКА СЛІДКУЄ ЗА ПОДІЯМИ В ЯПОНІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Американський уряд слідкує вважно за розвоєм подій у Японії. Не вважаючи на вспокоюючі вістки з Японії, американський уряд не таїть глибокого зацікавлення повстанням у японській армії. Уряд не сумнівається, що на випадок доспіху фашистівсько-мілітаристичного перевороту дуже скоро прийшлоб до війни на Далекому Сході, передовсім у Китаю, потім либонь між Японією й Росією, а далі можливо й з іншими державами.

Японська амбасада, звичайно, видає вспокоюючі запевнення, що в Японії спокій і порядок уже привернено.

ДЛЯ БОРОТЬБИ ПРОТИ КОМУНІЗМУ ЗДЕРЖУВАТИ ІМІҐРАЦІЮ.

ІНДІЯНАПОЛИС. — Американський Леґіон видав окремою книжкою свою законодатну програму, в котрій на першім місці ставиться потребу боротьби проти поширення комунізму в Америці.

Щоб здержати поступ комунізму в Америці, в першу чергу радиться здержати всяку іміґрацію на найближчих десять літ.

ПОПРАВЛЯЮТЬ ПЕРЕСИЛКУ ОБРАЗІВ БЕЗДРОТНИМ ТЕЛЕҐРАФОМ.

НЮ ЙОРК. — Відоме новинкарське бюро „Асошіейтид Прес" робило тут спроби з новим винаходом, що поліпшує пересилку образків бездротним телеґрафом. Цей винахід дозволяє висилати фотоґрафію з машинки, яку можна запакувати у валізку й легко переносити з місця на місце.

ПОЗИВАЄ ПОЧТУ ЗА НЕПРИНИМАННЯ АНТИГЕРСТОВОЇ ПРОПАҐАНДИ.

НЮ ЙОРК. — Проповідник д-р Едвард Рочі Ґарді позвав у суд почтовий уряд, щоб заставити його приймати листи з антигерстівськими наліпками.

Почтовий уряд не захотів приймати для пересилки вислані проповідником листи, на котрих була поприч адресу наліпка з написом: „Я не читаю Герстових ґазет. Ліґа для боротьби проти жовтого журналізму".

ОСУДЖУЄ ЖІНКИ ЗА КАРТОҐРАЙСТВО.

НЮ ЙОРК. — Відома провідниця жіночого руху, пані Кері Чепмен Кет, виступила перед жіночим департаментом Американського Жидівського Конґресу з гострою критикою жіноцтва, називаючи між іншим тих жінок, що розтрачують час на ґри в карти, злочинницями проти громадянства.

БЕЛЬГІЯ ЗНОВУ ЗАСТРАШЕНА.

Британський уряд одержав відомости, що Бельгія виступить з новими охоронними плянами, зверненими проти евентуальної німецької інвазії. В Бельгії числяться з тим, що Німеччина цілком певно займе бельгійську територію у випадку вибуху нової европейської війни.

ПОРТУҐАЛІЯ ДБАЄ ПРО СВОЇХ МУЗИКІВ.

У всіх кінотеатрах Портуґалії заанґажовано на домаґання уряду оркестри, зложені з кількох музикантів. У цій справі портуґальський уряд видав розпорядок, у якім говориться, що власникам кінотеатрів відбереться концесії, якщо таких оркестр вони не заанґажують. Цим декретом портуґальський уряд хоче злагіднити долю безробітних музикантів, яких у Портуґалії дуже багато. Це не значить, що звукові кінотеатри в Портуґалії мають перейти на німі. Заанґажовані оркестри ґратимуть в антрактах між поодинокими програмами і підчас висвітлювання реклям. Цю реформу портуґальська публична опінія приняла з великим вдоволенням.

ДИТЯЧІ ЗАБАВКИ.

Найбільший консерватизм зберігся в дитячих забавках. Уже в старовині знали ляльки, деревляні коники, ґру в мячик і в цюцюбабку.

В ХАРБІНІ Є 100 ПРАВОСЛАВНИХ ЦЕРКОВ.

Згідно з офіційними даними манджурського уряду в самому Харбіні є тепер 100 православних церков.

БІЙКА КОЛЬПОРТЕРІВ НА ВУЛИЦЯХ ВАРШАВИ.

Цими днями на вулицях Варшави дійшло до бійки між кольпортерами польського соціялістичного тижневика „Валька Млодих" („Боротьба Молодих") і кольпортерами польських націоналістичних часописів, як „Варта" і „Тиґоднік політични". В бійці кольпортери соціялістичного тижневика виявилися сильніші і побили кольпортерів ендецьких часописів.

ТРУДНИЙ ВИБІР.

Швайцарці признали, що дотеперішній їхній гимн ані під оглядом змісту ані щодо мельодії не є величний і тому розписали конкурс на новий свій гимн. На конкурс 1,819 композиторів прислали свої твори. І з того великого числа жюрі не вибрало жадної пісні. Може тому, що вибір був такий великий. Рішення жюрі відложено і відбудеться воно по переведенні нової селекції присланих музичних творів.

НАЙСТАРША НА СВІТІ КОЛЬПОРТЕРКА ЧАСОПИСІВ.

В англійському містечку Бітерн біля Савтгемптону живе найстарша в світі кольпортерка часописів. Це панна Марта Ґольдвін. Недавно святкувала вона 99-ліття своїх народин. День-у-день без огляду на погоду являється вона на своїй стійці від 85 літ. Журналістам, що численно прибули на це свято, заявила панна Ґольдвін: „Маю надію, що внедовзі матиму вже покинути мою стійку. В моїм віці відчувається часом потребу малого відпочинку.

БІЛЬШЕ СМЕРТЕЙ ЧЕРЕЗ СТУДІНЬ.

Уряд здоровля міста Ню Йорку виказує, що в часах студені вмирало більше людей, як у теплу погоду. З цього випливає природно для кождої людини порада вважати на себе в холодну пору року та підчас наглих перескоків з холодної на теплу погоду і навпаки.

ВЕЛИКА КАРА ЗА КРАДІЖ СТАТУЕТКИ БОГИНІ.

Суд в Атенах засудив антикваря Михайла Русоса на 4 роки вязниці, 2,000 драхм гривни та на заплачення державі 40 тисяч драхм відшкодування за те, що він крадькома продав до музею в Берліні античну статуетку богині за 1,500,000 марок у золоті і цю статуетку вивіз з Атен. Але засудженому вдалося своєчасно виїхати до Франції і тепер перебуває він у Парижі.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР ПЕРЕД СУДОМ.

Перед поліційним судом у Шовпорт (Анґлія) станув цими днями як підсудний премієр Великої Британії, Стенлей Болдвін. Суддя засудив премієра на кару 10 шилінґів за те, що пес Болдвіна бігав без каґанця. Премієр не протестував, заплатив гривну, а знайомим оповідав, що тішиться, що суд поступив з ним як із звичайним анґлійським громадянином.

ЩО КРАЙ, ТО ОБИЧАЙ.

За малювання уст в Анґлії й Австралії грозить урядникам димісія. Та що край, то обичай... У Парижі недавно власник каварні дав димісію одній працівниці за те, що не хотіла малювати собі уст. Цей власник каварні є тої думки, що жінка, яка не малює уст, робить неестетичне враження.

З ІСТОРІЇ НОВОГО РОКУ.

Перший день січня як католицьке церковне свято появилося щойно в 9-тому віці. Одначе багато часу минуло, заки цей день загально визнано як початок нового року. Франція розпочинала новий рік аж до 1448. р. Великоднем. Анґлія до 1550. р. днем 25. грудня. Фльоренція до 1745. р. днем 25. березня, а Венеція до 1652. р. днем 1. березня. У коптів, сирійських християн, несторіян і яковитів 1. січня по сьогоднішній день не є початком нового року.

СМЕРТЬ ЗА ДІВЧИНУ.

В Кальнім, пов. Зборів, місцеві парубки побили смертельно за дівчину Петра Богуславського, що по двох днях помер у золочівській лічниці. Згаданий відсиджував чотирирічну кару за вбивство рідного брата та на підставі амнестії зістав звільнений.

ТРУП НА БУФОРАХ.

25-літній Володислав Вось з Антонін, вертаючися з Холму двокінкою, на перехресті гостинця з залізничим тором не завважив, що надїздив поїзд. Паровіз розторощив віз, а Вось із розбитою головою дістався на буфори паровозу і так доїхав до Холму. В Холмі непритомного Вося перевезено негайно до шпиталю, де внедовзі помер. Коні з останками возу вернулися самі домому.

150 МІЛІОНІВ ФУНТІВ СТЕРЛІНҐІВ СПАДКУ.

Родина Вайсберґерів у Бесаляґармат на Угорщині дістала вістку від свого правного заступника в Сідней (Австралія), що боротьба за 150 міліонів фунтів стерлінґів, залишених Леопольдом Вайсберґером, що помер 1886 р., вирішена в користь його кревних на Угорщині. За цей спадок боролися Вайсберґери з Польщі й Австрії. Угорські Вайсберґери доказали, що Леопольд Вайсберґер родом саме з Бесаляґармат. Таким чином це величезне майно дістанеться в руки 143 членів цеї угорської родини.

НОВІТНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ.

Одним з великих паризьких театрів уладжує в неділі для дітей пополудневі вистави, яких темою були досі гарні чародійні байки й леґенди. Але тепер мають змодернізувати ці вистави, бо дирекція театру прийшла до переконання, що байки й чародійні леґенди не бавлять більше новітніх дітей. Отже в новому сезоні мають обділити дітвору штуками, в яких ролю відіграють самоходи, літаки, радіо й тим подібні новітні винаходи з повним виключенням ворожок, чорнокнижників, лицарів, зачарованих дівиць і т. п. Цей плян знайшов зараз прихильників; але знайшлися й противники, які кажуть, що й сьогоднішніх дітей не треба позбавляти фантазійних байок і леґенд.

ХЛІБ ЗПЕРЕД 4,000 ЛІТ.

Донедавна показувано в музею в Амбартон в Анґлії кусок хліба зперед 700 літ. Одначе це не є найстарший музейний експонат. Один французький учений підчас розкопів руїн Ніневи знайшов хліб у формі пляцка зперед 2,500 літ. В руїнах Помпеїв знайдено цілу піч разом з уладженням до печення хліба та з добре збереженими бохонцями хліба. Одначе найстарший кусок хліба знайдено в одній із гробниць єгипетських фараонів зперед 4,000 літ.

ТУРЕЦКА ЖІНКА В ПУБЛИЧНОМУ ЖИТТІ.

Як пишуть турецькі часописи, турецька жінка бере щораз живішу участь в публичному житті, займаючи визначні становища в судівництві, державній і комунальній адміністрації, вищому шкільництві та вільних фахах. У вищій державній раді засідають 4 жінки. В Анкарі 19 жінок виконують обовязки суддів, 12 ведуть адвокатські канцелярії, 20 викладають у вищих школах. Багато жінок виконує обовязки лікарів і фармацевток. У державній і комунальній адміністрації є занятих 8,000 стенотипісток і 1,500 урядниць і робітниць. У фабриках Стамбулу й Анкари працюють понад 20,000 жінок.

МІЛІОНОВИЙ КРАДІЖ У ПОЇЗДІ.

В поїзді Львів-Чернівці-Букарешт на лінії між Чернівцями і Букарештом украли цими днями якомусь Саломонові Мошковичеві підчас сну міліон леїв у долярових і фунтових банкнотах. У місцевості Буцая Мошкович завважив крадіж і зголосив поліції. Ревізія між подорожними не увінчалася ніяким успіхом.

СТАН ОБЛОГИ В СТОЛИЦІ ЯПОНІЇ

ПОЛІТИЧНІ ВБИСТВА ФАШИСТІВ ДОКОНАНО ПІД ПАТРІОТИЧНИМ КЛИЧЕМ.

ТОКІО (Японія). — З відомостей, які надходять, видно, що до столиці Японії вже стягнено коло 12,000 маринарів, льояльних цісареві й урядові. Повстанці в числі яких 3,000 жовнірів ще держаться, а високе командування є з ними в переговорах, щоб закінчити замішання і не допустити до дальшого проливу крови. Підчас перевороту вбито премієра адмірала Окаді, бувшого премієра Сайто, міністра фінансів Такахаші й ґенерала Ватанабе, голову військово-виховного відділу при міністерстві війни. Тяжко ранено адмірала Сузукі й графа Макіно, бувших високих урядовців. Крім того вбито на вулицях біля 80 осіб. Згаданих вище адміралів виводили з хат на двір і розстрілювали серед проміннів сходячого сонця. Всіх їх вважали повстанці представниками ліберальної течії, що була проти експанзивної політики Японії і перетягнула на свою сторону мікада. Японські фашисти заявили, що борються з хабарницькою системою в краю та з розкладовою пропаґандою мира, що йде на шкоду краю. Заповіли, що стоять вірно при мікаді й хочуть скріплення його влади.

Знавці японських відносин твердять, що повстання є нічим іншим, а тільки віковим суперництвом між армією і світськими людьми за те, хто має кермувати політикою краю. Армія обстоює своє право до проводу. До вбивств таких високих і передових людей прийшло тому, що в Японії такий принявся звичай, що можна вбивати через політичні обрахунки і прикривати це — патріотизмом.

ЦІЛИЙ СВІТ ЗАТРІВОЖЕНИЙ, А НАЙБІЛЬШЕ ЗАЛЯКАНА МОСКВА.

ЛОНДОН. — Тут здають собі добре справу з евентуальностей, які можуть наступити, якщо в Японії осягне перемогу мілітаристична ґрупа. Одержані з Москви відомости потверджують вісти, що Совети зачали готовитись до неминучої війни з Японією.

ПУСКАЮТЬ ВІСТИ ПРО ПОСТРІЛЕННЯ СТАЛІНА.

СТОКГОЛЬМ (Швеція). — Рознеслися слухи, що в Москві пострілено смертельно Сталіна в голову. А як не Сталіна, то принаймні когось з найвищих совєтських достойників. Заключають це з цього, що совєтська посолка до Швеції, Колонтай, просила мозкового специяліста, д-ра Герберта Олівекрони, негайно виїхати до Москви. Він і відїхав негайно літаком, разом зі своєю асистенткою. Колонтай сказала, що це є приватна справа. А часописи пригадують, що в такий самий спосіб покликано в своїм часі шведського лікаря, коли Ленін лежав на смертній постелі.

НОВИЙ ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ПРОТИ ОУН.

ЛЬВІВ. — Дня 12. лютого вніс апеляційний прокуратор у Львові до окружного суду акт обвинувачення проти 23 осіб зпоміж української молоді. Обвинувачені: Степан Бандера, Роман Шухевич, Ярослав Макарушка, Олександер Пашкевич, Ярослав Спольський, Володимир Михайло Янів, Ярослав Стецко, д-р Богдан Гнатевич, Володимир Коцюмбас, Богдан Підгайний, Іван Малюца, Осип Мащак, Евген Качмарський, Іван Яріш, Роман Мигаль, Роман Сеньків, Катерина Зарицька, Віра Свенціцька, Анна Дарія Федаківна, Осип Феник, Володимир Іваси́к, Семен Рачун, Іван Равлик. Всі вони, крім С. Бандери, Б. Підгайного, І. Малюци, Е. Качмарського і Р. Мигаля, обвинувачені в приналежності до ОУН. Згаданих пятьох у цьому злочині не обвинувачують, бо за це засуджено їх у т. зв. варшавськім процесі.

Крім цього обвинувачують їх за остаткі вчинки: вбивство студента Якова Пушин-Бачинського, пляноване вбивство якогось незнаного ученика з 7 кляси філії української ґімназії у Львові, вбивство Івана Бабія, бувшого директора української ґімназії у Львові, спричинення і доручення вбивства совєтського урядовця Алексея Майлова у Львові, що його виконав Микола Лемик, пляноване вбивство проф. Антона Крушельницького у Львові, підложення петарди й спричинення вибуху в друкарні Яськова у Львові, плянований атентат на візвничого комісаря у Львові Владислава Кособудзького й на волинського воєводу Юзефського.

Акт справи має більше як 35 томів. Прокуратор предложив візвання 35 свідкам, головно самим функціонарям польської поліції. Речення розправи ще не визначено. По війні ще ніколи не суджено перед львівським судом присяглих такої великої скількости людей за політичні провини на національному тлі.

ДЕ ПЕРЕБУВАЮТЬ ЗАСУДЖЕНІ У ВАРШАВСЬКІМ ПРОЦЕСІ?

ВАРШАВА (Польща). — З варшавської тюрми перевезено Дарію Гнатківську до тюрми в Серадю, а Катерину Зарицьку до львівської тюрми, куди перевезли теж Качмарського. В тюрмі у Вронках перебувають Мигаль, Малюца, Чорній і Рак. До тюрми в Святокшижу вивезли Бандеру, Карпинця, Климишина, Лебедя і Підгайного, себто тих, що їх засудили на кару смерти або досмертну вязницю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО 155 ВІДДІЛІВ: ВІДІЗВІТЬСЯ!

Є певні недомагання, над якими не можна переходити до денного порядку, які мусять бути видвигнені, обговорені й направлені. Таким недомаганням є те, що ми довідалися з урядових звітів на річнім засіданні головного уряду У. Н. Союза, що в минулому році було аж 155 відділів, які на протязі цілого року не придбали ні одного нового члена до Союза.

Нема сумніву, що було багато слушних причин, які можуть у певних випадках виправдати деякі відділи за цей сумний стан. І це теж було обговорене на нарадах. Але разом з тим було виказане як на долоні, що в дуже багатьох випадках причиною цього занедбання у відділах є ніщо інше, а тільки байдужне відношення членів і відділових урядників до цеї справи.

Нам булоб далеко приємніше й вигідніще виписувати на тім місці самі похвали, давати відділам або поодиноким членам чи членицям самі признання за працю. Тому, коли ми змушені писати про крайню байдужність супроти У. Н. Союза деякої частини нашого членства, деяких відділів і деяких відділових урядників, то робимо це тільки тому, що цього вимагає від нас інтерес Союза і нашої народньої справи в Америці. Змушує нас до цього ще й та обставина, що в 1934 році було 92 відділи, що не приєднали для Союза на протязі року ні одного члена, а в 1935 році зросло це число байдужних відділів до 155. Тому таки треба застановитися, що буде, коли та байдужність ще далі зростатиме. І треба бачити, що ми цею байдужністю копаємо гріб нашим національним ідеалам в Америці й нашому українському імені.

Може тут дехто далі покликуватися на крізу чи інші перепони. Та ми далі будемо твердити, що дійсно в багатьох випадках таке виправдання може бути слушне, але зате чим можна пояснити собі таку обставину, що в одній і тій самій місцевості один відділ дістає на протязі одного року кільканадесять нових членів, а другий відділ у тій самій місцевості не дістає ні одного? Чи це не ясне як сонце, що в тім другім випадку причиною застою є тільки недбальство, байдужність, членів даного відділу і його урядників? І ось на ту обставину звертаємо ще раз увагу. У. Н. Союз це орґанізація нас усіх. Українська ідея — теж наша спільна власність. Як одно так і друге, щоб жити і розвиватись, вимагає активности, і то з боку нас усіх. І саме це хай мають на увазі тепер у першу чергу ті 155 відділів, що в останньому році нічого не зробили для зросту У. Н. Союза. Просимо їх взятися тепер до праці. І направити те, що занедбали в минулім році.

АНҐЛІЯ І СОВЄТИ

ДИПЛЬОМАТИЧНИЙ НАСТУП МОСКВИ.

Як відомо, совєтську делеґацію, яка прибула на похорон анґлійського короля Юрія, трактовано незвичайно уважно, а новий анґлійський король прийняв Літвінова на довшій приватній авдієнції. Знову маршал Тухачевський був запрошений ознайомитися з анґлійськими фабриками зброї.

Членів совєтської делеґації розпитувано дуже співучасливо про труднощі керування такою величезною країною, як Союз Совєтських Република. Їм теж пропоновано, без зайвих церемоній, користуватися, для потреб охорони існуючої влади, анґлійськими капіталами. — „Як станете твердо на ноги, — ви нам потім повернете, розуміється, з деякими відсотками; — з такими потенціяльними багатствами, якими ви розпоряджаєте на Україні, вам певно буде не трудно повернути нам каптіал навіть і з 10%... а тимчасом вам придасться і проти Японії, і проти Німеччини, і проти внутрішнього ворога, всіх отих українських та кавказьких націоналістів тощо..."

І совєтські делеґати не відмовлялися. Навпаки, справу, як кажуть, вже майже полагоджено, і навіть могорич запито. І маршал Тухачевський, перезнайомившись з усіма найвищими спецами анґлійської армії, і діставши від них найпалкіші рекомендації до їх французьких товаришів, відїхав до Парижа, де має провести, як пишуть, дуже цікаво і пожиточно цілий тиждень. І то тим більше, що саме на цьому тижні розпочинаються в французькому парляменті дебати над ратифікацією французько-совєтського договору взаємної приязні і любови. Честь завязання цього договору належить панові Лавалеві, котрий проте, повернувшись з Москви, дістав де-яке просвітління в думках, і так довго відтягався з тою ратифікацією отого підписаного ним пакту, аж поки не мусів вступитися від уряду, не витримавши сконцентрованого наступу проти нього всіх, змобілізованих Москвою соціялістично - радикально - комуністичних сил. Одним з перших актів нового французького уряду п. Сарро, ставленика отих сил, має бути ратифікація французько-совєтського пакту. Другим — буде мабуть звільнення славно-звісного московського агента Еберлейна, що фінансував цілий комуністичний рух у Франції і поза нею та був заарештований впрост на гарячому.

Цілком льоґічно і правильно. Як що п. Сарро будує сталість свого міністерства на підтримці так званого „популярного" соціялістично-комуністичного фронту, мусить звільнити того чоловіка, що найбільше причинився до відбудування цього фронту. Так, бодай, дивиться на цю справу комуністичний щоденник „Гюманіте", який вимагає не тільки звільнення п. Еберлейна, але навіть... урядового дозволу на повнення ним його незвичайно важливих функцій...

Ми могли би з того всього тільки сміятися, коли би не розуміли, що найбільшою жертвою цеї французько-анґлійської політики має бути наша Україна. Кожній успіх Совєтів є нашою поразкою. Кожна їх дипльоматична перемога є новими кайданами на руках сторостерзаної Матері.

І нехай нікого не дивує цей, на перший погляд такий несподіваний союз між анґлійською плютократією, французьким масонством та совєтськими пройдисвітами, — всіх їх вяже до купи одна спільна свідомість — загрози від пролетарських націй, що шукають свого місця під сонцем і вимагають права на працю та на вільний національно-культурний розвиток. Анґлійський імперіяліст з одного погляду розуміє імперіяліста московського і, прикриваючи свою вовчу натуру прегарними фразами, уживає всіх сил, щоби боронити своє загарбане добро, та щоби допомогти іншим таким як він, оборонити свою здобич.

Коли ми придивимося уважно до того, що діється в світі, то пізнаємо велику правду народнього прислівя: „ситий голодного не розуміє", що тісно вяжеться з другим: — „рибак рибака пізнає здалека..." Акули світового імперіялзіму єднаються до купи, — але народні маси обездолених націй того не лякаються й готуються до революційного виступу: — Не може бути сумніву, це буде страшна боротьба, але — революція переможе. **Мусить** знайтися місце для молодих націй, що прагнуть до сонця. Цілий світ **мусить** бути перебудований на цілком нових підставах, бо в **теперішньому світі** нема місця для вільної України. **А нація з 45 міліонів хоче і буде жити.**

Евген Онацький (Рим).

КАРТИНА З ОРҐАНІЧНОЇ РОБОТИ В РІДНІМ КРАЮ

(Каменярська анкета в Коломиї).

В Галичині функціонують тепер три українські ґімнастично-спортові орґанізації: „Луги", „Соколи" та „Каменярі". Перед війною були „Соколи" й „Січи", і вони займалися також (статутово) пожарництвом, що було для людности з великою користю. Але по війні польський уряд всі „Січи" розвязав, а нових закладати не дозволяє. Крім того всім тим трьом, вище наведеним орґанізаціям **заказав** займатись **пожарництвом** і котре товариство минулого року не викинуло зі свого статута пожарництва, тому грозило розвязання.

Для нормально думаючої людини це незрозуміле, але так є. Наказано однак засновувати по громадах окремі „страже пожарне", і ось тут закопана собака. Хоч, правду сказавши, щож би то шкодило, колиб у якійсь місцевості було і три або чотири товариства, що займались би боротьбою з пожаром?

Є ще в Галичині і деякі спеціяльно-спортові товариства, але українського „Пласту" для шкільної молоді бути не сміє. Бо так власне чогось захотілося польській владі.

Про орґанізацію на Волині, Поліссю, Підляшу або Холмщині хочби лише вповні льояльних „Лугів" і мови бути не може.

Та в Галичині є аж три ґімнастично-спортові орґанізації, а хоч міг би хто зробити уваґу: „чи не забагато того доброго?", то я відповім: „ні, не забагато". Ми тут у краю бачимо на власні очі, що значить здорова конкуренція між товариствами, котрі мають подібні цілі на оці. Вона не потребує бути злобна, ворожа (і так у нас на щастя є), але конкуренція між таким повільним народом як ми є просто божим благословенством. І де нема конкуренці, там майже все засипляє, гниє, не рухається. Буває часом інакше, але це вже до виїмків належить.

Сьогодня поговоримо дещо про товариства „Каменярі", а зокрема про повітову конференцію тих товариств, що відбулася 15. грудня м. р. в Коломиї.

Статутові цілі „Каменярів" дуже ріжнородні, бо займають у друкованім статуті цих товариств понад одну цілу сторону друку. Годі тут усі їх подавати, але наведемо для прикладу лиш от хочби два перші пункти. І так, „Каменярі" осягають свою мету через: а) орґанізування культурно-освітньої та **фізично-культурної** самопомочі української молоді, б) піднесення почуття особистої гідности, солідарности і громадсько-суспільної свідомости.

Під ті два засадничі „пункти" можна властиво все можливе підтягнути, і так властиво і є. Крім здецидованої політики і закладання кооператив можна властиво **все** таким товариствам робити, ба навіть і кооперативні та рільничі курси уладжувати.

Так отже плян роботи є і йде лише про виконування її. А для цеї цілі написав і видав знаменитий кооператор професор д-р Карло Коберський брошуру (порадник), що обіймає 40 сторін під заголовком: **„Ми каменярі"**.

Дня 15. грудня м. р. відбулася в Коломиї анкета, скликана повітовою управою „Каменярів" для контролі, як товариства „Каменярів" в повіті виконують свої завдання тай для уділення потрібних вказівок набудуче.

Зійшлося на тій анкеті 36 делеґатів, головно молодих парубків, хоч було і кількох ґаздів так до 33 літ віку, а з Гвоздеччини д-р Кирило Трильовський. Проводив член повітової старшини директор повітового союзу кооператив М. Бабюк.

Головним референтом був В. Микитчук, бувший учитель, той самий, що продав свою реальність і позискані за неї гроші вложив у видання **„Загальної Української Енциклопедії"**, котра доперва, правду сказавши поставила нас у ряд цивілізованих народів. Референт візвав делеґатів, щоби по черзі здавали звіти з роботи в своїх товариствах. Для прикладу наведемо тут коротко кілька звітів. І так, делеґат з **Воскресінець** подає: Ми сходилися звичайно в суботу, а проводила нами **Параска Романчук.** У нас здало перший каменярський іспит 14 членів, а обсяг першого іспиту за підручником „Ми каменярі" обіймає ось що: 1) „Ми каменярі" (знати добре зміст книжки). 2) З Шевченка: короткий життєпис, Гамалія, Іван Підкова, Плач Ярославни, Невольник, Хустина, Мені тринацятий минав, Розрита могила, Три шляхи, На Великдень, Як би ви знали, паничі, Сон (на панщині пшеницю жала), Заповіт. 3) З І. Франка: Короткий життєпис, Захар Беркут. 4) Історія України (про старі часи до 1914 р. з „Самоосвіти"). 5) „Культурна людина" (видання „Самоосвіти"). 6) Грамотне писання і 4 рахункові ділання.

Наших неграмотних вчили ми грамоти і в цій цілі справили ми собі деревляну таблицю, але поліція сконфіскувала (!) ту таблицю, а староство покарало за це голову карою у висоті **30** злотих гривни. Голова вніс відклик і цими днями буде в тій справі розправа перед окружним судом. (Є це, як бачимо, ілюстрація до недавньої парляментарної промови посла Мудрого, котрий ствердив, що вправді міністерство говорить про „угоду", але „в терені", то є на долині, уряди роблять, що хотять, на старий лад).

Делеґат з **Балинець** оповів про науки в їх товаристві „Каменярі", та що **18** членів того товариства здали іспит (як вище). Проводив Іван Рурак, а помагав молодий письменник Дм. Корбутяк. Труднощів від уряду не було.

В **Княждворі** здали І-ший іспит 21 членів, а проводив Василь Слободян.

Референт **В. Микитчук** (голова просв. секції) перевів тепер на анкеті пробне іспитування.

Він казав по черзі відчитати з **„Ми каменярі"** поодинокі уступи, а іменно: „Хто ми є?", „Ми є Союз", „Ми українці" і „Ми поступовці", а поодинокі учасники анкети — як ось Дм. Бойків з Іспаса, Стефан Тимус з Хлібчина Лісного та Юра Ткачук з Вербіжа Вижнього — пояснили їх.

Делеґат д-р К. **Трильовський** з Гвіздця пояснив інші уступи з цеї книжки.

Відчитано потім Шевченкового **„ХГамалію"**, а референт **В. Микитчук** показав, як треба пояснювати поодинокі, менше зрозумілі місця. Навів дальше заголовки книжок, з котрих треба виучувати Історію України та життєписи Т. Шевченка, Драгоманова, Франка і М. Павлика.

Д-р К. **Трильовський** звернув увагу, що „Кобзаря" видання Сімовича сконфісковано і що для того треба ширити твори Шевченка, видавані „Українським Науковим Інститутом **у Варшаві.** Ті твори видає той інститут під державним надзором, отже ніхто їх сконфіскувати не може. Видання це є академічне і обіймає **всі** твори Тараса в первісному виді.

Обговорено потім потребу влаштування **курсу для лещетарів.** Наша молодь чимраз більше інтересується їздою на лещетах (скі), а в селах гірських як Ворохта, Космач та Березови вже багато людей їздить на лещетах. Цей спорт має велику будучність перед собою.

Д-р Новодворський звертає увагу, щоби на курси на місцях не допускати нечленів, бо влада за це гостро переслідує. І повітовим курсам робить вона великі труднощі.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Гість. — Не пишіть при надсиланні дописів „без змін", бо таке на ніщо не здалося. На те є редактори, щоб робили зміни, коли їх треба робити. Ваше закінчення не є добре, бо може дати „незадоволеному" притоку до спростовань, які ми булиб змушені помістити. А це непотрібне. Ні Вам, ні нам, ні справі.

К. В., Магоной Сити, Па. — До часопису це не надається. Порядок треба зробити в самій громаді. Через таке поступовання маємо найбільше роздорів по громадах.

І. П., Бебилон, Н. Й. — Краще описати гарно віче, промови, настрій і збірку, ніж боротися з вітряками. Праця з успіхом є найкращою відповіддю в таких випадках. Крім того допис мусів би бути підписаний. Не виправиться шкіра за виправу і той клопіт, який получений з того роду дописами, коли прийдеться давати місце вияєненням чи спростовуванням.

І. С., Ренкін, Па. — Про балі чи забави може бути в нас згадка тільки тоді, коли на них була переведена збірка на якусь добру народню ціль, або коли дохід з них пішов на таку ціль.

П. Т. — Забагато чести писати про цю особу вірш навіть — з прокляттям.

І. С., Бофало, Н. Й. — Ми вповні погоджуємося з Вами. Але тому, що витинок переслав нам один з нашої молоді, який нераз дописує до нас, не хочемо робити йому заводу, бо просив помістити.

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина перша.

11

Вмішалася до справи поліція. Покликано швабів і Табака. Шваби сиділи собі спокійно й попивали пиво. Поговорили собі з товаришами про те, про це й збиралися йти додому. Нараз приходить Цокан і Янчеюк. І тут шваби почали один одному протирічити. Один запевняв, що Цокан спочатку дуже гарно себе поводив, жартував і сміявся й навіть їх запрохав до свого столу. Другий твердив, що він уже спочатку помітив, що справа стоїть зле. Він бачив, що і Цокан мав страшні червоні очі й одна брова його ввесь час дриґала. Котра саме брова? Здається права, а може й ліва. Цього він напевно сказати не може, і брехати не хоче. Після Цокан увесь час виявляв нахил до втихомирення. Сперся... Ні, ні! Цього ви не можете заперечити. Він уже був зовсім утихомирився й навіть схилився ліктем на стіл. Це бачив і Табак. Правда, пане Табак, я не брешу?

— Що є правда, то завжди правда, — відповів Табак.

— І сталося з ним щось аж укінці. Він ратом почервонів, очі загорілись. Після знов побілів і кинувся на Янчеюка. І колиб не вони обидва, колиб вони не засиділися так довго, хто знає, чи Янчеюк ще жив би. Вони накинулися на Цокана, схватили ого за руки й за ноги й викинули за двері. Після звели Янчеюка, якому висипалися всі зуби й одвели його додому.

А що Табак? — Табак? Табак нічого не знає й не бачив. Табак, як тільки почув, шо його „погарчики" забряжчали, побіг за двері й там сидів. Нащо йому втручатися в таку справу. Він ніколи не лізе туди, де два бються. Він зовсім не бачив, чи шваби викидали Цокана за двері. Він також не помітив, щоб Янчеюкові висипалися всі зуби. Після, як замітав, нікуди правди таїти, він бачив два зуби, які вимів на сміття. А що він там буде говорити про всі? Нащо про всі?

Покликали Янчеюка. Обдивилися його запухле обличчя, полічили зуби, — двох бракує... Поговорили, поміркували й на тому скінчилося. Янчеюк подав Цокана до суду й усе.

А Марійка, навіжене та капосне створіння зовсім і не думала на другий день йти до Янчеюка. Ані їй не прийшло в думку і ніколи вона не хворіла. Вона здорова, як і була. Ще навіть краще себе почуває ніж дотепер. Що її там обходить, що якісь два півні подерлися. А Янчеюка вона тепер і знати не хоче. Подумати — беззубий дід. Той торкнувся й уже всі зуби вилущилися. Хай собі йде геть.

8.

Павло цілий тиждень не виходив у село. Ходив завжди похмурий і сердитий. Батьки дивилися на це, розуміли, що є з ним, але мовчали.

Він щось міркував. Хотів конечно бачитися з Марійкою. Він мусить з нею бачитися. Хай скаже йому сама... Он і Яринка щось натякає. А той шалихвіст Яринка кожний день бачиться з Марійкою. Павло не вірить, щоб то Яринка від себе видумала. — Ех, каже, колиб він трошки певніший, він би вже давно мав Марійку. Що то мало значити? Чому він не має бути певніший? Питав її, допитував — усе марно. Треба самому за діло братися.

Вже на носі Різдво. Павло не має спокою. Будь-що-будь, а він йде. Піде, викличе. Одного вечора накинув ґуґлю й махнув до Ясіня. Перш усього зайшов до Яринки. Та служила в попа. Зайшов на кухню: хочу тебе, Яринко, щось просити.

Добре. Вона зараз вийде. Хай почекає на неї. Тільки не тут. Там на вулиці. Вона ось лишень упорається.

Павло довго ходив попід частоколом. Холодно. Віє вітер і мете снігом. Недалеко замерзла Тиса. В деяких місцях лід зовсім тоненький і видно, як під ним вирлує вода. Смеркає. Ага, Яринка.

Так і так. Він буде їй дуже вдячний, якщо та піде до Марійки й викличе її до нього на розмову. Треба так, щоб ніхто не помітив. Хай вийде до Теплого звору. Він там буде чекати.

Добре. Яринка піде. Вони пройшли село разом, а коло двірця розійшлися. Павло подався до Теплого звору й там чекає. Нічого подібного він ще в життю не пережив. Чого так палає голова? Серце! Замовчи! Вітер стриже в обличчя. Холодний і колючий. Он тепле джерело. Воно ніколи не замерзає. З нього вічно парує вода.

Час тягнеться безконечно. Вийде? Не вийде? А що як і не вийде. Нічого їй не зробиш. Тсс! Щось чорніє. Серце тук-тук-тук! Чорна пляма на снігу. Ха-ха-ха! Видалося... О, ні! Це не видалося. Пляма рухається, наближається. Ноги самовільно підхоплюють його й несуть уперед.

— Це ти, Яринко? А де вона? Де є вона? Кажи, нуж швидко!

— Тсс! Мовчи. Зараз прийде.

— Прийде? Яринко! Не брешеш? Прошу тебе, як прийде, лиши нас самих. Озолочу тебе. Маю з нею поговорити.

О, та Яринка. Вона сміється! Їй сміх. Чого ти смієшся? Але в ту мить, мов зірваний камінь, Павло полетів уперед.

— Марійко! Ти? Це ти? — Він став перед нею, як онімілий. Довгий час лиш вимовляв: — Марійко! Після взяв її за обидва рамена й подивився їй у вічі. Голова її ніби нежива спадає й у ту мить кидається до нього, обіймає руками шию й заливається плачем.

Павло розгубився. Він чув у своїх руках ніжний, пекучий предмет, який боязько пустити, боязько стиснути, на який боязько навіть дихнути, щоб не потурбувати його. Він обнімав її ніжно, незґрабно.

— Марійко! Ти плачеш. Марійко? Чого ти плачеш? О, скажи, кажи! Не плач! — Він не знав, що з нею діяти. Він увесь тремтів. Чувся щасливим, повним. Усе — світ, люди — все зникло... Марійка, коли виплакалася, підняла заплакане личко й промовила: — Павле! Мій любий. Павле! Де ти так довго був? Я вже давно на тебе чекала. Я ходила до Дмитрихи, ходила скрізь, де можна тебе зустріти, а тебе ніде не було. Неньо знають, що я лиш тебе люблю.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЩО ХЛОП, ТО НЕ БАБА.

Так кажуть у нас люди, звичайно, розуміючи під тим, що жінка ніяк не може дорівняти чоловікові.

Тимчасом на святі в честь 25-ліття праці Верджінії Ґилдерслів на становищі деканки (директорки) колеґії Барнарда, одної з найкращих жіночих вищих шкіл в Америці, сама ювилятка, одна з найбільше відомих в Америці, сказала: „Щодо ріжниці між чоловіками й жінками, то мені дуже тяжко сказати щось загально, хіба що скажу те, що чоловіки більше сентиментальні та мягкосердні".

Слово „сентиментальний" походить від латинського слова, що значить „почуття". Сентиментальний це такий, що керується почуванням. За таких людей у нас звичайно вважаються жінки. Тимчасом ця визначна американка каже, що чоловіки більше сентиментальні та мягкосердні ніж жінки.

ДЕ ПРАВДА?

Могло би здаватися, що це жінка говорить гарні ґічи про жінки просто тому, що вона сама жінка. Треба про жінки говорити гарно, бо як не будуть жінки про себе говорити гарно, то хто буде про них говорити?

Одначе на другий день нюйорська газета „Ворлд-Телеґрем" написала в передовиці, що пані Ґилдерслів не сказала нічого нового. Вона просто сказала те, що здавна було всім в Америці відоме. Це певно написав чоловік, отже це погляд чоловіків.

Якщо в Америці це справді так, що чоловіки більше сентиментальні й більше мягкосердні від жінок, то як мається справа з українською жінкою? Чи правда про неї те, що каже велика американська виховниця, чи те, що кажуть наші чоловіки?

ТЕЖ СПОСІБ ЗБИВАТИ ПРОТИВНИКА.

З нагоди смерти англійського короля Юрія написав один професор римської історії в славній англійській колеґії Оксфорд лист до лондонської газети „Таймс" та в ньому показував на великі заслуги бритійської імперії для мира. Розписався він, які великі заслуги для мира зробила колись римська імперія, та доказував, як то гарно булоб, якби бритійська імперія завела в світі подібний лад і мир.

До того потрібно, виказував професор, щоб усі держави світа належали до бритійської імперії, як колись увесь культурний світ належав до римської імперії.

Цей лист лондонський „Таймс" видрукував на чільнім місці на своїй стороні з дописами. У відповідь на цей лист тижневик „Ню Стейтсмен енд Нейшен" написав вістку, що, мовляв, заграничне міністерство Англії просто засипане просьбами ріжних держав за приняття до бритійської імперії. Думка професора подобалася спеціяльно — так пише тижневик — Японії, Юґославії й Болгарії. Зачувати, що й Ґітлер уже допитувався потайки секретаря кольоній. З Вашинґтону, що правда, просьби нема, але вона певно наплине кождої хвилі...

У цей спосіб англійці делікатно сказали професорові: Це дуже гарно, що ви так знаєте римську історію, але пощо писати про неможливі річи? Хіба ми не знаємо, що якби тітка вуса мала, то її вуйком називалиб?

ВАЖНІ СПРАВИ.

Доносять з Берліна, що в Німеччині вирішено дуже важну справу: питання пристойного одіння для справжнього нациста.

На початку нацистичної аґітації завелося, що нацисти вбиралися дуже просто, наслідуючи своїм одінням лотрохи уніформи німецьких моряків. Згодом з цеї звички зроблено майже правило: мовляв, хто признає себе за німця, той повинен маркувати свою національну рівність рівним одінням, одностроєм. Пішли насмішки на гарні строї, головно на вишукані вечірні одіння; говорено, що вони достойні одних „марксівських" політиків.

Коли нацистична партія прийшла до влади, з тих правил вийшли ріжні клопоти для офіційних представників партії й уряду. Як котрий з них сдівся по вечірньому, йому треба було виправдуватися, що, мовляв, він це робить не для приємности, а з обовязку.

Нарешті тепер цього їм стало забагато й нині вже й людина, що одягнеться по вечірньому, не потребує боятися, що хтось її посудить за те, що вона не добрий нацист. Як сказав один з нацистичних провідників: доброго нациста пізнати по його нацистичних переконаннях, а не по його одінню.

МАЛЬОВИЛО НА УСТА.

Зовсім подібні переміни в поглядах і наставленнях були в московських комуністів. І в них колись добрим комуністом уважався той, хто ходив пелехатий, розчіханий, у нечищених черевиках.

Недавно й у німецьких нацистів теж уважалося признакою несеріозности, як жінка малювала уста або курила. Нині вже вільно одно й друге, і за це ніхто жінки не буде судити. В большевиків жінки курили, як паровози залізниць, але на шмінку теж дивилися з підозрінням, так гейби жінка, що уста малює, Маркса не могла знати.

Нині в Москві вже закладають фабрики шмінки й до Америки посилають делеґаток студіювати американські шмінки, а в Берліні, як жінка хоче підмалюватися, то цьому вже знають справжню ціну: це не значить, що вона зла нацистка, а тільки, що вона хоче краще виглядати або подобатися чоловікам. А відомо, що є добрі нацистки й добрі комуністки, що хотять подобатися чоловікам.

І ЧОЛОВІКАМ ЛЕКШЕ.

Так, гейби на те, щоб чоловіки не сказали, що тільки пусті жінки можуть займатися такими справами, американські ґазети широко розписуються про нові моди для чоловіків.

Ось „Ню Йорк Таймс" подає аж три образки про те, як має бути вбраний чоловік у цьому році. Як він має одіватися „для спорту", як на вечір, а як для бизнесу.

Отже й для чоловіків є правила, як треба прибирати пень, щоби був подобень.

ПІМСТИВСЯ.

Якийсь 17-літній хлопчина, арештований за бійку з ювілером, признався в суді, що він побився на те, щоб дістатися до тюрми та в цей спосіб відплатитись матері.

Жінка одного нюйорського судді приїхала з Мексика з гарною папугою. На карантані їй сказали, що папуги не вільно ввезти в Америку, поки вона не відбуде 14 днів карантани. Митний урядник казав пані віддати папугу на 14 днів морякам на передержання. Пані була так привязана до папуги, що ніяк не хотіла з нею розстатися. „Як мені не вільно взяти папуги з собою", сказала вона, „то най ніхто її не має!" і вона відчинила вікно в корабельній каюті та випустила папугу надвір, е ця птиця з теплих країв скоро загине.

Добре то сказав чоловік: „Най мене добре бють! Так моїй жінці й треба!"

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВОНСАКЕТ, Р. АЙ.

Свято в память Ольги Басараб і Наталії Кобринської.

В неділю, дня 9-го лютого ц. р., Союз Українок, відділ 29, ім. О. Кобилянської, і деякі інші товариства святкували память мучениці-геройки Ольги Басараб і Наталії Кобринської.

Свято почалось панахидою в українській прав. церкві, підчас котрої о. В. Каськів виголосив відповідну проповідь про значіння свята.

На панахиді зібрано $7.20.

В годині 4. мав розпочатися святочний концерт, але на жаль у той час були всі лавки порожні, бо на дворі так мело снігом, що ані очей не можна було отворити.

Але українки і українці зрозуміли, що не в теперішній час боятися снігу, коли інші віддають своє життя з усмішкою на устах для української справи. Весело стало, коли пів години пізніше можна було свято почати. Були і такі, що їм сніг був вимівкою. Дехто казав: та то якесь там жіноче свято! Вони пішли в інші місця. Та дасть ще Бог, що в нашій громаді більше того не повториться.

Свято відкрила предсідниця Розалія Борис, представляючи зібраним, яку память святкуємо, хто це була Ольга Басараб, ким і за що була закатована.

Відкрилася заслона і на сцені видно бло українську хату, прибрану вишивками, образами і рушниками. Поміж образами — портрет Покійної Ольги Басараб.

У програму свята входили співи хору „Бояна" під проводом о. В. Каськова. Хор відспівав визанку пісень, дібраних до свята. Пісні були переплітані рефератами і деклямаціями.

Реферат про Ольгу Басараб виголосила п. Розина Вецаль, і цей реферат вона сама зладила. Про Наталю Кобринську виголосила реферат секретарка С. У. Марія Кінаш. Деклямації говорили: від Союза Українок: Антонина Яцишин, від Сестрицтва: Параня Задорожна, від ОДВУ Михайло Чагарин, від Товариства „Запорізька Січ" Іван Кокольський, від Товариства Івана Франка Данило Лукиник.

Кінцеве слово виголосив о. В. Каськів. Він сказав, що такими святами ми шануємо память героїнь і героїв, котрі віддали життя для Неньки-України, а також шануємо і свою народню честь.

Свято закінчено народнім гимном.

Пізніше було приняття гостей чаєм. Чистого доходу було $23. Місцевий розхід $8. $15 поділено так: $5 на політичних вязнів, $5 на Військову Організацію, $5 допомога родичам засуджених у Варшаві Гроші вислано через Обєднання.

За Уряд:
Розалія Борис,
Марія Кінаш,
Юлія Ходоровська.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

М. П., С. Атлборо, Масс. — Вже пішла одна відозва про Черниляву. Подаємо тільки коротко про Вашу збіркову акцію. Це справа відома, бо про неї було вже давно в „Свободі". Тут нема потреби розписуватися, бо ця катастрофа загально відома. Треба тільки краянам взятися до збірки і то все.

Д. К., Алентавн, Па. — Ні, не мається містити, бо „Свобода" не є большевицькою ґазетою, а У. Н. Союз не є в руках комуністів. Ідіть собі до большевицької ґазети і там вписуйте ті свої мудрощі, а в нас мусите погодитися з тим напрямом, який вирішила подавляюча більшість наших членів. Тому не теревенькайте нам про комуністичні зїзди. З большевиками нам не по дорозі.

МОСКОВСЬКІ ПЛЯНИ В МОНГОЛІЇ

Повідомлення світової преси доносять усе частіше, що ґрунт не лише в зовнішній Монголії, але і в самій Монголо-Бурятській Сов. Републиці робиться все гарячішим та що несподівано може занятися пожежа, якої наслідки булоб годі обчислити не лише для Далекого Сходу, але і для самого існування червоної московської імперії. З вітру, який московські большевики протягом більш десятка років сіяли над Азією, готова знятися така хуртовина, яка вимете московську окупацію далеко за Байкал.

Небезпеба для московського панування в цім районі Азії є тим більша, що московський уряд уживає в зовнішній Монголії тіж самі методи, що він застосовував у своїй політиці щодо спорідненого з нею національного населення совєтської Бурято-Монголії.

Дня 10. липня 1924 р. московські аґенти утворили „революційний уряд" в Урзі яку з цього приводу переіменували в Улан Батор. Таким чином Москва осягнула фактичне панування над країною, яка має понад 2 міліони квадратових кільометрів. Це авантура, на яку не пускалися навіть царські уряди. Тимсамим Москва одночасно осягнула можливости підтримувати безпосередньо китайських большевиків, які під проводом Го-Лінга намагаються злучитись з головними большевицькими силами в провінції Се-Шен.

Під намовою большевиків Національна Рада Зовнішньої Монголії декретувала переведення пятилітнього економічного пляну на зразок московського, який закінчився в той сам спосіб, що і в решті СССР. На папері все було добре в той час, як до 7 міліонів худоби, головне багацтво монголів, вигинули і край цілковито збіднів. Вибухли кріваві повстання і в 1932 році московська влада мусіла згодитися на змінення републики соціялістичної на буржуазну та демократичну, але притому вона нічого не втратила, бо вимовила собі реорґанізацію монгольської армії, яку твердо тримає в руках. Це військо тепер числить до 45,000 люда, під командою здебільшого московських старшин, на чолі яких стоять пол. Іванов та чекіст Дальгайм.

Внаслідок такого стану, який рівнається військовій окупації, між Монголією та Манчуком стали загострюватися відносини. Не минає дня без прикордонних сутичок. Природно, що большевики всю вину складають на Манджурію, заявляючи, що манджурські збройні сторожі руйнують систематично кордонні знаки, щоб стерти межі (Ізвестія, 30. 1. 1936), але в дійсности йде про те, що само монгольське населення, бачучи ріжницю господарських відносин у себе і в Манчуку, все рішучіше тягне на той бік.

Але монгольський національний рух не лишився без впливу і на Бурято-Монгольську Сов. Републику, проти чого гостро повстала московська влада. Добру ілюстрацію цих відносин дала, між іншим, мандрівка „представників" бурято-монголів до Москви. Делеґація складалася виключно з визначніших людей, назагал комуністів, і її приймали з великими почестями сам Сталін, Ворошилов та Калінін, які для цієї нагоди вивчили навіть по два слова по монгольськи, а саме „хай живе". Гостям говорили промови, обдарували їх годинниками (певне що з царськими гербами) та грамофонами совєтської продукції, які, як відомо з совпреси, здебільшого не грають.

Промови делеґатів були ті самі, що всіх інших, бо очевидно складені на один зразок. Говорилося, що при царі жилося зле, а тепер просто рай. Делеґати донесли, що колективізація виконана на 82% та що колгоспи займають 92% господарської землі, що скількість худоби збільшилася на 12.1%, що скількість лямських шкіл зменшилася на половину, що з 14,000 їм залишилося лише 900, і т. п.

І всі ці чуда, за словами делеґатів, мали лиш одну причину: це декрет тов. Сталіна відносно полекші щодо постачання населенню середників поживи.

Отже, як видно з цих зізнань, Бурято-Монголія жадного пляну не виконала, а навпаки, під тисненням національного руху московський уряд був змушений обмежити своє хижацтво та піти назустріч народнім бажанням.

Особливу ролю в цьому відвороті большевиків відіграла очевидно небезпека війни, яку мимоволі зраджували деякі наївні делеґати. „Нам відомо, сказав один з них, що японський імперіялізм хоче захопити Монголію та простягти свою лапу до Советського Союзу". Знов інший, тов. Пашунов, заявив: „Ми знаємо, що японські імперіялісти хочуть напасти на нашу батьківщину, але в такому випадку ми обіцюємо товаришеві Ворошилову дати їм гідну відправу".

Отже большевицька політика в Монголії залежить очевидно якнайбільше від небезпеки війни, а совєтський патріотизм місцевого населення диктується найбільше декретами про постачання та полекші. Так є в Монголо-Бурятії, так було і в Приморській Области, де населення отверто відмовляється коритись, як тільки большевики хотять провадити політику економічних репресій, яка їм так добре вдається в краю. Колиж поставлений перед фактом московський уряд робить „полекшення", то населення висловлює більше льояльности, але при тому все поглядає в бік Манджурії.

М. Данько.
(Офінор).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 1-го березня зараз по Сл. Божій, в гали церковній при Райс і Оклей вул. Нагадуємо ще раз всіх членів, щоб вирівнали свої вкладки, або будуть суспендовані. — Петро Сачавський, предс.; Михайло Семків, кас.; Василь Пилипів, секр.

Анте Дукіч.

ПУСТА НИВА

(З хорватського переклав **Віталій Петровський**).

Хто її так опустошив, стратував?
Чи стадо диких кабанів? вовків? гиен?
Чи може диких коней табуни?
Або самі діяволи? чорти?
Чи може це льва гордого сліди,
Котрими пуста нива
Може і гордитись?

Багато ніг її потратувало
Немилосерно й глибоко.

Пуста я нива,
Мертва нива,
І на рідній землі похована я жива.

Нема на ній нічого.
Ні збіжжя, ні колосків,
Ні веселого маку,
Щоб колоссю голосно дзвенів
Червону пісню сонця і життя.

По голій землі душі своєї я сумний ходжу
І серце рветься з болю.

Не болить мене, що нива
Погана й неорана,
Пуста й стратована,
Без плуга, без серпа, без снопа;
Але болить, як гляну я —
Чия тут кожна ця стопа.

Стопи ті вічні і так врились,
Що час не зітре вже їх слідів,
Бо не лишились після тигрів або львів,
Або й самих же чортів,
Не зникнуть вони скоро:
Бо стопи всі оті — моїх братів.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНИХ НАРАД ВИКОННОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

Наради відбулися в суботу, 26-го жовтня 1935 р., в Джерзі Ситі, в домі під ч. 83 вул. Гренд.

(7)

Так як сьогодні стоять наші справи в Америці, ми не створили нічого нового після шікаґовської вистави. Коли так, то не будемо мати нічого нового запродукувати. Зате повинні ми розвинути досі нами нерозвинені сили і **якістю**, а може й скількістю перевищити нашу участь у шікаґовськім підприємстві.

Требаб наперед справитися з добором місця на українську частину і до нього пристосовати нашу будівлю та її розміри. Коли на шікаґовській виставі ми виступили з **примітивною** українською етноґрафією, то на нюйорській требаб нам подбати виказати, наскільки ця етноґрафія може бути приноровлена до **модерного життя.** Отже **український павільон повинен** перемінитись на **українську оселю,** в якій моглиб відвідувачі побачити не лише культуру української етноґрафічної маси, але і зріжничкованої української нації, включаючи, наскільки це придається, колхозні експерименти. Приявність в Америці всесторонніх українських мистців може нам багато допомогти до нарису будівельних плянів, приноровлених до наших можливостей.

Під теперішню пору ще не час і не місце входити в подробиці такого начерку. Коли приймемо саму засаду, тоді треба комусь доручити шукати людей і засобів до введення в життя цього пляну.

Та не слід нам опустити з ока тих характеристичних національних цінностей, які досі віддали нам знамениту прислуґу в Америці як для виховання нашого молодого покоління, так і для виказання нашої культурної сили перед американським загалом. Це **українське народне мистецтво,** яке спонукує наші народні маси до діяльности і дає всій нашій ґрупі емоціональну енерґію та національну гордість. Маю на думці в першу чергу плянову **орґанізацію наших хорових виступів.** Національний Хор нашого великого мистця і незрівнаного диригента, Олександра Кошиця, може тепер бути спонукою до нового руху українських мас. Виступ Злучених Хорів при нагоді вшанування нашого композитора М. Гайворонського в 1933 р., а ще більше виступ тих хорів на Шевченківському концерті в Тавн Гол у Ню Йорку, 7. квітня 1935. р., переконують нас, що ми можемо розвинути наші своєрідні хорові фестивалі. Колиб ми вже тепер намітили пляни окружних фестивалів по цілій Америці з метою закінчити їх головним фестивалем на світовій виставі в Ню Йорку, ми значно посунулиб уперед роботячість цілої української громади в Америці. А **роботячість — це есенціональне діло.**

Це не значить, щоб ми не доцінювали наших досягнень в інших ділянках, але я говорю про масові рухи, які на полі хорового мистецтва мають успіх. Тут мимохіть насувається на думку справа орґанізації танкових виступів, випрактикуватих уже по цілій Америці. Цей рух треба віддати в руки одиниць, що своїм **характером** забезпечать успіх з користю для національної справи. Це теж діло недалекої будучности.

Відчувається недостача письменницького таланту для скомпонування якогось **сценарія** для вхоплення оцих цінностей в одноцільну акцію в формі якоїсь національно-історичної картини, званої в англійській мові **„педжант".** Але спроби з недавньої минувшини показують, що „не святі горшки ліплять": коли підберемо комісію наших тутешніх літератів і композиторів, то можна в час створити щось трівке з нагоди підготови до світової вистави.

Важною частиною успіху є наладження орґанізаційного пляну акції; але ніякий плян не вдасться без матеріяльних засобів. Вважаючи на важність такої солідної акції для **виховної** сторони цілої нації, а зокрема для вщіплення **традиції** в тут роджене українське молоде покоління та для **розголосу українському імені,** який безперечно принесе така праця, треба таки рахувати на жертвенність багатших одиниць зпоміж нашої громади. Американські багачі славні зі своїх фундацій. Американські багачі українського роду покищо дали лиш окрушини, що спадають з їх трапези. А тут треба жертви.

Очевидно, що такі жертви одиниць лиш прискорять акцію. Але нормально ми рахуємо на поміч сірого нашого загалу, отих чорноробів, що двигають на своїх раменах головний тягар української культури в Америці, а це справді великий тягар. Досвід з минулого вказує, що такий тягар ми витримаємо. Витримаємо тимбільше, що вже показуються знаки повороту традиційного американського добробуту з поворотом старих і творенням нових варстатів праці в Злучених Державах.

(Дальше буде).

ЦЬОГОРІЧНІ ЕКОНОМІЧНІ ВИГЛЯДИ.

Піднесений нахил в індустріяльній активности з повільним зростом купчої сили споживачів предвиджено в річнім „Аґрікультурнім Огляді", який приготовило Бюро Аґрікультурної Економії при Краєвім Департаменті Хліборобства.

Приходи індустріяльних робітників цього року, здається, будуть коло десять відсотків більші від тих, які були 1935 року, — як виказують усі зібрані факти про сучасне положення та вже згори предвиджений розвиток. Очевидно є, що індустріяльна продукція за 1935 рік буде припадати в пересічности по яких 88 відсотків на продукцію, яка була в роках 1923—25, а дальша підвишка предвиджена на яких десять відсотків на цей рік.

Сподіваються, що найбільший поступ в індустріяльній активности буде виявлятись у промислах з ціпкого матеріялу, з відповідною підвишкою у залізницях, будуванні домів та автомобільній індустрії.

Будівельна акція на протязі біжучого року буде специяльно на вищому рівні ніж минулого року, головно з огляду на сподіване розширення від яких пятьдесять до сто відсотків при ставленні мешкальних будівель.

Автомобільна продукція виказала найскоршу поправу з усіх головних промислів та ще сподіваються, що ця підвишка буде продовжуватись на протязі цього року. Тепер уже обчислено, що минулого року випродукувано 3,700,000 пасажирських і вантажних моторових возів, а саме трицять відсотків більше від 1934 року, а 160 відсотків понад продукцію низького рівня 1932 року.

По черзі за автомобілями йде попит на залізо та сталь для ріжного вжитку, що вказує на значну поправу, з чого зродились вигляди дальшого розвитку в біжучім році. Ткальна діяльність буде правдоподібно характеризуватись підвишкою виробництва на яких десять відсотків. Нема однак вигляду на більші зміни у підвишках харчевої продукції або в промислі пакування мясива.

Згадане звідомлення не предвиджує ніякої значнішої підвишки у загальній міжнародній торговлі низького рівня через світову крізу. Ріжні перепони серед міжнародньої торговлі причиняються у великій мірі до такого стану. Початок у напрямку обниження торговельних заборол зроблено тоді, коли Злучені Держави ввійшли в торговельні зносини з Канадою та з кількома іншими державами, а саме в цили взаїмної знижки імпортових оплат.

Відносно американського рільництва дальші поправи предвиджено цього року, тобто у справі кредитів фармерам. Записки виказують, що процентування фармерських гіпотечних обдовжень є найнижчої скалі. Федеральні земельні банки уділяють позичок на чотири відсотки річно. Фармерські податки значно знижено майже в усіх стейтах, але остається ще поважне питання по багатьох стейтах, особливо де стягають продажну таксу.

Для краю, як цілости, вигляди фармерських прибутків на цей рік показуються корисно хоч не всі сторони краю однаково будуть користати з того. Найкорисніші вигляди мають північно-центральні стейти, а то з причини вищої скалі цін на живий інвентар.

Щодо поодиноких земельних плодів, то ціни на пшеницю у Злучених Державах можливо трохи понижаться. Головно як вислід менших плодів у кожнім з останніх трьох років ціни домашньої пшениці були від 20 до 30 центів понад міру, в котрих з того приводу ні одної значної скількости не можна було вивести. Загальні засоби пшениці в цьому краю обчислено за фіскальний 1935—36 рік на 751 міліонів бушлів, включно з переносом 152 міліонів бушлів з 1. липня минулого року.

Звіт виказує збільшений попит на американську вовну. Загальні світові засоби всієї вовни на фіскальний 1935—36 рік обчислено на 39,900,000 вязанок, з чого 20,500,00 випродуковано у Злучених Державах.

Значну поправу предвиджується тепер у продукції мяса, молочних продуктів та огородини.

ФЛІС.

Лист до „Комаря".

Дорогий Комарику!

Багато тепер пишуть у ґазетах про Лігу Націй і мир. Одні вірять у цей мир, а другі лише посміхаються.

А у нас, у селі, є один старенький селянин, який бере все „на хлопський розум", тож і на Лігу Націй має свій погляд:

— По мойому, то тота Ліґа Націй до мира не веде...

— Та чому?

— Скажіть же самі: чи можливе, щоби зїхалися всі шевці з цілого світа й ухвалили, що всі люди мають від нині ходити босі. А в Лізі Націй зїхалися ґенерали з цілого світа і радять, щоби війни не було... Щось воно не тее!...

Панько.

В суді.

— Якто, ви відкликуєте своє зізнання?!

— Так, пане судде, мій оборонець переконав мене, що я невинний.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(106)

Нерви Джерія Джовнса були занадто напружені через муки, які він переходив за останню добу. Тому він говорив до Тарзана люто, прицілившися до нього револьвером. „Ви певно ворог Ґарета. Ви не хочете дати йому добути рад, бо певно самі хочете собі його взяти. Але ви його не будете мати".

Тарзан засміявся: „Так, я ворог Ґарета. Він мерзенний ловець рабів. Якби він добув великий маєток, то став би ще багатший". „На якій основі я маю вам вірити?" — Джері спитався. „Ґарето мій хлібодавець. Як довго він не покажеться мені негідним довіря, я буду йому вірний".

Тепер лейді Бет, справді занепокоєна, промовила до Джерія: „Тарзана в цілім світі знають як правдомовну людину й справедливу". Але Джері не дався звернути зі своєї дороги. „Як я можу знати, що він Тарзан?" — він спитався. „Він може тільки вдавати".

Тарзан засміявся голосно, що було в нього рідким явищем. Потім він промовив грізно: „Я обіцяв собі знищити Ґарета. Буря знищення може захопити широкий простір. Сподіваюся, що вас, д-ре Джовнс, не буде там".